

ביישפיל: אַריבערטראָגונג

איזיק בלימאן

אויגוסט 2019

די רעדאקטאָרן פֿונעם „וועקער“ האָבן אינעם איצטיקן נומער געמאַלדן, אז מע עפֿנט אַ קאָנקורס פֿאַר ייִדישע שרייבערס.

דער זשורנאַל וועט אָננעמען נישט־געדרוקטע דערציילונגען און אנדערע קורצע פּראָזעווערק (צווישן 800 און 1,200 ווערטער) ביזן 23סטן אויגוסט, ווען אַ פּאַנעל פֿון דריי אָנגעזעענע ייִדישע שרייבערס – קטלא קניא, י. פֿלאַוויוס און חיים שטערן – וועט אויסקלייבן די געווינערס.

די מחברים פֿון די בעסטע ווערק וועלן באַקומען געלטפּריזן צווישן 50 און 250 דאָלאַר. לויט דער אָפיציעלער מעלדונג וועלן די אַריינגעשיקטע ווערק „אָפּגעשאַצט ווערן דורך אַ ריי פֿאַקטאָרן: אַריגינעלן אינהאַלט, רייכקייט און שעפֿערישקייט פֿון שפּראַך, שעפֿערישקייט פֿון דער דערציילונג, גראַמאַטיק און דעם אימפּאַקט אויף דעם לייענער“. מע קען אַריינשיקן דערציילונגען און פּערזענלעכע געשיכטעס – מיט אַן אמתדיקן נאָמען צי אַנאָנימערהייט – אויף דעם אַדרעס: vekerjournal@gmail.com

דער רעדאקטאָר פֿונעם „וועקער“, באַקאַנט אונטערן פּעננאָמען „ראַובֿן“, האָט דערקלערט אז דער ציל פֿונעם קאָנקורס איז אָנצומוטיקן ייִדיש־רעדערס (מענער און פֿרויען) צו שרייבן שעפֿעריש. „חסידים האָבן ווייניק געלעגנהייטן צו אַרבעטן מיט זייערע טאַלאַנטן“, האָט ראַובֿן באַטאָנט, „און אַזעלכע טאַלאַנטן ווי שרייבן, זינגען און מאַלן ווערן כמעט נישט געפֿלעגט [דערמוטיקט] און ליידער צו מאַל אַפֿילו אונטערדריקט“.

א צווייטע סיבה פֿאַרן קאַנקורס איז צו דערמוטיקן נייע שרייבערס אַרײַנצושיקן זייערע ווערק אינעם „וועקער“ גופא: „פֿיקציע איז בכלל אַ זשאַנער וואָס מע קען כמעט נישט בײַ אונדז. מע זעט זייער זעלטן קורצע דערציילונגען אין חסידישע אויסגאַבעס. אַפֿילו ווען שרייבן איז יאָ געמוטיקט איז עס אויך מיט פֿיל תנאים וועלכע נעמען אַרויס דאָס גאַנצע חיות דערפֿון.“ די ווערק פֿון דריי געווינערס, ווי אויך די ווערק פֿון אַנדערע קאַנקורענטן, וועלן פובליקירט ווערן אין קומעדיקע נומערן „וועקער“ (חודש תשרי און ווייטער).

דער נייער שרייבֿקאַנקורס ביים „וועקער“ איז נישט דער איינציקער אויף דער פֿרומער ייִדישער גאַס. אַ פֿריוואַטע ברוקלינער ביבליאָטעק, „Reserve“, Book a „Library“ האָט לעצטנס לאַנצירט אַ שרייבֿקאַנקורס, אויך מיט געלטפֿריזן. דער קאַנקורס איז אָבער זייער אַנדערש פֿונעם קאַנקורס ביים „וועקער“: קודם־כל דאַרפֿן די ווערק געשריבן ווערן אויף ענגליש פֿאַר אַ יוגנטלעכער לייענערשאַפֿט (צווישן 10 און 18 יאָר). דערצו שטעלט מען זייער אַ סך באַגרענעצונגען אין שייכות מיטן אינהאַלט: דער העלד פֿון דער דערציילונג דאַרף בייקומען עפעס אַ נסיון, וואָס פֿאַרשטאַרקט זײַן אמונה אינעם אייבערשטן. די דערציילונג טאָר נישט דערמאָנען קיין קאַנטאַקט צווישן מענער און פֿרויען, טאָר נישט פֿאַרקומען אין ארץ־ישראל אָדער מיט העלדן וואָס ווילן עולה זײַן, טאָר נישט זאָגן בפֿירוש צי ברמז אַז „עלטערן, רבנים אָדער לערערס זענען נישט גערעכט“. די דערציילונג טאָר אויך נישט חוזק מאַכן פֿון מיצוות און נישט דערמאָנען קיין מאַדערנע טעכנאָלאָגיעס וואָס ערלעכע ייִדישע קינדער טאָרן נישט ניצן. אַזוי גערופֿענע „אומרעגולערע“ מענטשן, למשל די וואָס גייען אין טעראַפֿיע, טאָרן נישט פֿיגורירן אין דער דערציילונג.

אין קאַנטראַסט מיטן ענגליש־שפּראַכיקן קאַנקורס פֿון דער פֿריוואַטער ביבליאָטעק איז דער קאַנקורס פֿון „וועקער“ אַ סך מער אַ פֿרייע, קינסטלערישע אונטערנעמונג. דער „וועקער“ וויל געבן הדרכה און חיזוק — לאָור־דווקא צו היטן תורה־ומצוות (כאָטש דאָס קען נישט שאַטן), נאָר צו אַקטואַליזירן די אינערלעכע טאַלאַנטן וואָס מע האָט אַפֿשר נאָך נישט אויסגעפֿרוווט. אין דעם זינען איז בעסער צו פֿאַרשטיין די כוונה פֿונעם קאַנקורס

פֿון „וועקער“ נישט אין קאנטעקסט פֿון אַנדערע קאָנקורסן פֿאַר פֿרומע שרייבערס, נאָר דווקא אין ליכט פֿון די שרייבֿקאָנקורסן וואָס זענען פֿאַרגעקומען אין דער וועלטלעכער ייִדישער געשיכטע. אין די 1930ער יאָרן האָט דער ייִוואָ אָרגאַניזירט קאָנקורסן פֿאַר אויטאָביאָגראַפֿיעס פֿון יוגנטלעכע שרייבערס. פֿראַפֿעסאָר צירל קוזניץ, וואָס האָט אָנגעשריבן אַ בוך וועגן דער געשיכטע פֿון ייִוואָ, זאָגט אַז די צילן פֿון די קאָנקורסן זענען געווען סײַ פֿראַקטיש, סײַ אידעאָלאָגיש: זיי האָבן נישט נאָר צוגעצויגן אַ נייעם דור שטיצערס פֿון ייִוואָ און אַריינגעבראַכט מאַטעריאַל וואָס האָט געקענט אַריינגענומען ווערן אין אַרכיוו, נאָר זיי האָבן אויך „געשאַפֿן אַ פֿאַרום פֿאַר דער ייִדישער יוגנט אין די 1930ער זיך אַריינצוטראַכטן אין זייערע פֿערזענלעכע איבערלעבונגען און אויסצודריקן זייערע אינערלעכע האַפֿענונגען און שעפֿערישע אימפּולסן“. צוליב דעם וואָס יונגע ייִדן האָבן נישט געהאַט די זעלבע פֿראַפֿעסיאָנעלע מעגלעכקייטן ווי נישט־ייִדן איז זייער באַטייליקונג אין די קאָנקורסן געווען „אַ מין טעראַפֿיע, וואָס האָט פֿאַרשטאַרקט זייער חשק בייצוקומען די אַ שוועריקייטן“ וואָס זיי האָבן גלייכצייטיק באַשריבן פֿאַרן אַרכיוו. אויסצוגן פֿון די אויטאָביאָגראַפֿיעס קען מען געפֿינען אויף ענגליש אינעם בוך „Awakening“, „Lives“ צונויפֿגעשטעלט פֿון יחיאל (דזשעפֿרי) שאַנדלער.

אין 1942 האָט דער ייִוואָ געעפֿנט אַ קאָנקורס פֿאַר אויטאָביאָגראַפֿיעס פֿון ייִדישע אימיגראַנטן כדי בעסער צו פֿאַרשטיין – און נאָך אַ מאָל, צו פֿאַראייביקן אינעם אַרכיוו – די איבערלעבונגען פֿון יחידים וואָס האָבן פֿאַרלאָזט די אַלטע היים זוכן אַ ניי לעבן אין אַמעריקע. טייל פֿון די העכער 200 אויטאָביאָגראַפֿיעס וואָס דער ייִוואָ האָט אָנגעזאַמלט זענען אַרויס אין בוכפֿאַרעם אויף ענגליש אונטערן טיטל „My Future America“, in is רעדאַגירט פֿון דזשאַסעלין כהן און דניאל סאַיער. צווישן די נייסטע פֿרווון צו זאַמלען ייִדיש־ליטעראַרישן מאַטעריאַל דורך אַ קאָנקורס איז געווען דער קאָנקורס פֿון דער ייִדישיסטישער אָרגאַניזאַציע „יוגנטרוף“ אין 2012. דער ליטעראַרישער פֿאַרנעם איז געווען אַ ביסל ברייטער ווי דער איצטיקער קאָנקורס פֿון „וועקער“, ווייל „יוגנטרוף“ האָט אָנגענומען סײַ דערציילונגען און אַרטיקלען, סײַ פּאָעזיע. וואָס שיך דער צאָל פּאָטענציעלע קאָנקורענטן איז אָבער

דער פֿאַרנעם פֿון „וועקער“ אָוודאי גרעסער. (אַגבֿ, דער אינטערנעץ־פֿאָרום „קאָווע־שטיבל“, וואָס איז אַפֿילירט מיטן „וועקער“, האָט פֿרֿיער געפֿירט אַ קאָנקורס פֿאַר פּאָעטן. וועגן דעם איז אַרויס אין „פֿאַרווערטס“ אַן אַרטיקל פֿון ד״ר שלום בערגער.)

■ מיר ייִדישיסטן, וואָס האַלטן אַזוי פֿון דער שיינער ייִדישער ליטעראַטור פֿון אַ מאָל, וואָלטן באַמט געדאַרפֿט אונטערשטיצן אַזעלכע אונטערנעמונגען פֿון חסידישע ייִדן, וועלכע שטעלן זיך פֿאַר אַ ציל צו פֿאַרמערן די צאָל ייִדיש־שרייבערס און דערהייבן דעם ניוואָ פֿון זייער קונסט. ווי אַזוי קען מען שטיצן דעם שרייבֿקאָנקורס? אינעם תּישרי־נומער וועט מען אַנאַנסירן די געווינערס און דרוקן זייערע ווערק. זאָל מען באַשטעלן און איבערלייענען דעם קומעדיקן נומער, און פֿאַרשפּרייטן די ידיעה אַז שעפֿעריש שרייבן אויף ייִדיש וועט נאָך האָבן אַ קיום צווישן די ייִדיש־רעדנדיקע מאַסן!